Talousarvion 2027 ja taloussuunnitelman 2028–2029 laadintaohjeet

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (*suunnitelmakausi*). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Vuosittain hyväksyttävä talousarvio ja -suunnitelma on valtuuston keskeinen kunnan toiminnan ja talouden ohjausväline. Kunnan talousarvion ja -suunnitelman tulisi olla selkeä ja tiivis, ja sen pitäisi antaa käyttäjälleen (päätöksentekijä, kuntalainen) riittävät tiedot kunnan menoista, tuloista ja rahoituksesta.

Mynämäen kunnan talousarvio ja taloussuunnitelmat laaditaan toimialoittain organisaation mukaisesti. Talousarvioehdotuksen laadinnan päävastuu on toimialajohtajilla ja toimielinten esittelijöillä. Yksiköiden päälliköt ja muut henkilöstö osallistuu talousarvion laadintaan omalta osaltaan.

Talousarvion laatimisaikataulussa ilmoitetut päivämäärät ovat sitovia, tulosvastuulliset viranhaltijat (toimialajohtajat) vastaavat osalta niihin pääsemisestä oman toimialueensa osalta.

Sisäiset erät syötetään keskitetysti teknisen toimialan ja taloushallinnon yhteistyössä. Talousarvion rinnalla laaditaan henkilöstösuunnitelma vuosilla 2027–2029, mistä ilmenee henkilöstömäärän tarve henkilötyövuosina. Talousarviosta on löydyttävä henkilöstösuunnitelmaan varatulle henkilöstömäärälle tarvittavat määrärahat.

Talousarviossa määriteltyjen tavoitteiden tulee olla selkeitä ja mitattavia. Tavoitteet johdetaan voimassa olevasta kuntastrategiasta. Talousarvion laadintaohjeiden liitteenä on mallipohja, jonka mukaisesti toimialueet laativat talousarviotekstit ja -tavoitteet.

Talousarviokirja laaditaan ilmiasultaan yhtenäiseksi. Talousarviokirjan määrärahojen taulukot otetaan suoraan taloussuunnitteluohjelmasta.

1. Käyttötalouden budjetointi

Talousarvio laaditaan RD Budjetointi -ohjelmalla, tarkemmat käyttöohjeet löytyvät intranetistä. Budjetointiin syötetään käyttötalouden ulkoiset tuloarviot ja määrärahat, sisältäen kunnan päätettävissä olevat asiakasmaksut. Talousarvioehdotukset tulee laatia realistisiksi, mutta hyvin tiukoiksi huomioiden kunnan taloudellinen tilanne. Talouden tasapainottamisen tarve ei ole poistunut, vaan taloutta voidaan joutua tasapainottamaan myös vuodesta 2027 eteenpäin.

Toimialueet laativat talousarviotekstit, toiminnalliset tavoitteet ja mittarit sekä henkilöstösuunnitelman mukaisen henkilöstömäärän. Tavoitteiden asettamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Talousarviokirja koostetaan toimialuekohtaisista talousarvioteksteistä, tavoitetaulukoista sekä talousarviolaskelmista.

Toiminnallisten tavoitteiden tulee perustua kuntastrategiaan. Tavoitteiden tulee olla konkreettisia, tulosalueen toiminnan kannalta oleellisia, selkeästi ja hyvällä suomen kielellä ilmaistuja sekä luotettavasti mitattavissa olevia.

Talousarviokirjan taloustaulukot otetaan suoraan taloussuunnitteluohjelmasta. Vältä euromäärien käyttöä talousarvioteksteissä, koska luvut saattavat käsittelyissä muuttua.

Sisäisen laskutuksen menot ja tulot sisällytetään ko. yksiköiden määrärahoihin ja tuloarvioihin. Tekninen toimiala ja taloushallinto katsovat sisäiset erät yhteisesti ja kaikki sisäiset erät koko suunnitelmakaudelle tallennetaan taloushallinnon toimesta keskitetysti RD Budjetointiin.

2. Investointien budjetointi

Investoinnin poistosuunnitelman mukainen aktivointiraja on 10 000 €, jota pienemmät hankinnat merkitään pääsääntöisesti käyttötalouteen.

Tulosvastuullisten viranhaltijoiden tulee tehdä omaa toimialakohtaiset investointiesitykset tekniselle toimialalle pe 28.8.2026 mennessä liitteenä olevalla investointien hankesuunnitelman lomakkeella. Tekninen toimiala budjetoi investoinnit suoraan RD Budjetointiin yhteistyössä pääkirjanpitäjän kanssa.

3. Henkilöstömenot ja sosiaalivakuutusmaksut

Keväällä 2025 hyväksytyt virka- ja työehtosopimusratkaisut vuosille 2025–2028 ovat voimassa 29.2.2028 saakka. Sopimuskauden pituus on 34 kuukautta, eikä sopimusta voi irtisanoa. Lisäksi kunta-alalla on palkkarakenteita ja palkkausjärjestelmiä koskeva kehittämisohjelma vuosille 2026–2028. Perusratkaisun palkankorotukset ovat sopimuskauden aikana yhteensä 7,37 prosenttia.

Korotukset jakautuvat siten että, palkat nousevat

- 2,50 prosenttia vuonna 2025
- 2,47 prosenttia vuonna 2026

- 2,40 prosenttia vuonna 2027.

Talousarviovuonna ja taloussuunnitelmavuosien osalta on tiedossa seuraavat korotukset:

1.4.2027 alkaen
- yleiskorotus 2,00 %
- paikallinen järjestelyerä 0,40 %
- paikallinen järjestelyerä 0,40 % (kehittämisohjelma)

1.2.2028
- yleiskorotuksesta ei ole vielä tietoa
- paikallinen järjestelyerä 1,00 % (kehittämisohjelma)

Vuoden 2027 yleiskorotus ja paikallinen erä voivat muuttua perälautaratkaisun myötä. Mikäli Teknologiateollisuuden työehtosopimus irtisanotaan, kunta-alan sopimuksissa seurataan vuoden 2027 osalta tilalle tulevia sopimuskorotuksia.

Sosiaalivakuutusmaksujen osalta vuoden 2027 JuEL-maksu ja VaEL-maksu ovat Kevan vuoden 2026 maksut. Työttömyysvakuutusmaksu, tapaturmavakuutusmaksu ja ryhmähenkivakuutusmaksu budjetoidaan tällä hetkellä tiedossa olevien prosenttien mukaan. Mikäli prosentit täsmentyvät talousarvion laadinnan aikana, ne korjataan keskitetysti taloushallinnossa.

Pääkirjanpitäjä syöttää budjetointiin tasausmaksun (tili 4110) keskitetysti kustannuspaikoille palkkakustannusten suhteessa. Muut palkkojen sivukulut budjetointiohjelma laskee automaattisesti.

Kuntatyönantajan sosiaalivakuutusmaksut		
Sairausvakuutusmaksu (4151)	1,91 %	
Työttömyysvakuutusmaksu (4160) *)	1,23 %	ei luottamustoimista
JuEL-maksu (4100)	17,35 %	ei luottamustoimista
VaEL-maksu, osa opettajista (4103)	17,10 %	ei luottamustoimista
Tapaturmavakuutusmaksu (4170)	0,40 %	ei luottamustoimista
Ryhmähenkivakuutusmaksu (4180)	0,054 %	
Kuntatyönantajamaksut yhteensä (JuEL)	**20,944 %**	
Kuntatyönantajamaksut yhteensä (VaEL)	**20,694 %**	

*) maksu on 0,31 % palkkasummaan 2.509.500 € saakka ja sen ylimenevästä 1,23 %.

RD Budjetoinnissa on valmiina toukokuussa 2026 kunnan palveluksessa olleet viran- ja toimenhaltijat ja heidän palkkatietonsa. Palkkatietoihin on laskettu vuosien 2026 ja 2027 aikana toteutuvat suunnitelmalliset palkankorotukset. Hallintokunnat tarkistavat, korjaavat ja täydentävät palveluksessa olevien tiedot vuodelle 2027.

4. Talousarvion laadinnan aikataulu

Toimenpide	Vastuutaho	Määräaika
Talousarvion laadintaohje ja raami	johtoryhmä	kunnanhallituksen kokous 10.8.
Sisäiset erät toimitettava taloushallintoon (Excel-pohjilla)	tekninen toimiala, pääkirjanpitäjä	ma 10.8. mennessä
Sisäiset erät v. 2027–2029 RD Budjetoinnissa	pääkirjanpitäjä	ti 11.8. mennessä
RD Budjetointi avautuu	pääkirjanpitäjä, hallintojohtaja	Käyttäjäinfo ke 12.8. Budjetointiohjelma avataan to 13.8. klo 9:00
Toimialojen investointiehdotukset tekniselle toimelle	toimialajohtajat	pe 21.8. mennessä
Toimialojen tulot ja menot vuodelle 2027 budjetoitu	toimialat	pe 11.9. mennessä
Suunnitelmavuosien 2028–2029 keskitetty siirto	siirto; pääkirjanpitäjä korjaukset; toimialat	Siirretty budjetointiin 16.9. mennessä Vuosien 2028–2029 taloussuunnitelma tarkastettava ti 22.9. mennessä
Toimialojen talousarvioesitykset valmiit	toimialat, johtoryhmä	johtoryhmä käsittelee esitykset to 24.9
Kunnanhallituksen talousiltakoulu	johtoryhmä, hallitus	ma 5.10. klo 15-18
Valtuuston talousarvioseminaari	johtoryhmä, valtuusto	to 29.10. klo 13-18
Lautakuntien talousarvioesitykset	toimialat	lautakuntien kokoukset 28.10. mennessä
Talousarvion 2027 käsittely kunnanhallituksessa	kunnanhallitus	kokous ma 9.11. (varalla ma 7.12.)
Veroprosentit valtuustoon	kunnanvaltuusto	ma 16.11.
Talousarvion 2027 käsittely valtuustossa	kunnanvaltuusto	ma 16.11. (varalla ma 14.12.)
Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet	kunnanhallitus	31.1.2027 mennessä

Talousarvion käyttösuunnitelmat	lautakunnat ja kunnanhallitus	28.2.2027 mennessä

5. Talousarvioraami

Kunnan kirjanpidossa on kaksitoista tulosaluetta. Vuodelle 2027 tilikartta säilyy pääosin muuttumattomana. Talousarvion sitovuustaso valtuuston nähden on toimielinkohtainen.

Kunnanvaltuusto hyväksyi 24.6.2024 § 30 talouden tasapainottamisohjelman, jossa on toimenpiteitä vuosille 2024, 2025 ja 2026. Kuntatalouden näkymät vuodelle 2027 ovat edelleen erittäin haasteelliset ja ennusteet ovat heikentyneet raamin laadinnan aikana entisestään. Uutta talouden tasapainottamisohjelmaa vuosille 2027–2029 aloitetaan laatia syksyn 2026 aikana.

Ottaen huomioon kunnan taloudellinen tilanne, tulee talousarvion laadinnassa käyttää harkintaa niin, että talouden tasapainottaminen huomioidaan. Talousarvioehdotukset tulee laatia realistisiksi, mutta hyvin tiukoiksi. Mahdolliset talouden tasapainottamistyön kautta päätöksentekoon tulevat palveluverkon sekä toiminnan muutokset ja muut päätöksentekoa vaativat sopeuttamistoimet huomioidaan talousarviossa tai talousarviomuutoksina, kun asiat on käsitelty päätöksenteossa.

Geopoliittiset myllerrykset ja koko Suomen julkistalouden haastava tilanne tekevät niin kulujen kuin kunnan tulopohjan arvioinnista erittäin haastavaa. Kunnan tulopohja erityisesti valtionosuus- ja verotulojen osalta on epävarma. Verotulokertymän ja valtionosuuksien arvioinnissa käytetään erilaisia ennusteita. Veroennusteet on päivitetty kesäkuussa 2026, mutta ne päivittyvät vielä loppuvuonna uudelleen. Ennakollinen valtionosuuslaskelma vuodelle 2027 on päivitetty 25.6., mutta myös valtionosuuslaskelmaan tulee talousarvion laadinnan aikana muutoksia. Mikäli veroennusteet ja valtionosuuslaskelmat muuttuvat talousarvioprosessin aikana, muutokset päivitetään raamiin keskitetysti taloushallinnon toimesta.

Vuoden 2027 raamissa on huomioitu kunta-alan työ- ja virkaehtosopimusten mukaiset palkankorotukset. Muutoin henkilöstökulut on pyritty arvioimaan totuudenmukaisesti, huomioiden eläköitymiset, henkilöstövaihdokset ja esimerkiksi varhaiskasvatuksen palvelutarpeen väheneminen lapsimäärän kehitys huomioiden. Lisäksi raamissa on huomioitu nyt tiedossa olevia hinnankorotuksia kunnan käyttämiin palveluihin ja järjestelmiin. Laajempaa inflaation vaikutusta ei pystytä tässä kohtaa arvioimaan luotettavasti johtuen maailmanpoliittisen tilanteen nopeista muutoksista.

Sisäisten vuokramenojen laskennan osalta raamissa on huomioitu aiemmista vuosista poiketen kiinteistöjen käyttökulut ja poistot. Poistojen lisääminen sisäisiin vuokrakuluihin on hyvän kirjanpitotavan mukaista ja kohdistaa kiinteistöjen käyttökustannukset oikein toimialoittain. Tämä kuitenkin nostaa sisäisten erien määrää tulosalueilla ja kustannuspaikoilla. Muutos on kirjanpitotekninen ja ei vaikuta kunnan ulkoisten kustannusten nousuun.

Lisäksi sotekiinteistöjen siirtyminen Mynämäen Hyvinvointikiinteistöt Oy:n hallintaan ja Mynämäen YritysVoima Oy:n sulautuminen Hyvinvointikiinteistöihin ja näistä johtuvat tiedossa olevat muutokset kunnan talouteen on huomioitu raamissa. Kunnan vuokratulot vähenevät merkittävästi siirtymän myötä, yhteensä noin 1,2 miljoonaa euroa.

Kiinteistöverotuloihin on kuitenkin laskettu yhtiöittämisestä johtuva noin 180.000 euron lisäys ja samalla kiinteistöjen ylläpidon kustannuksia on vähennetty noin 321.000 euroa. Riippuen yhtiöittämisen ja kiinteistöjen siirron lopullisesti toteuttamistavasta, myös kunnan saamat rahoitustuotot lainasta saatujen korkojen muodossa voivat nousta. Nämä huomioidaan talousarviossa, kun kiinteistöjen siirron tapa on varmistunut.

Kun huomioidaan sotekiinteistöjen siirron vaikutus tuloihin, valtionosuuksien arvioitu lasku, verotulokehitys ja ennakoitu kulujen nousu sekä arvioidut poistot, on kunnan raami merkittävästi alijäämäinen. Talousarvion laadintavaiheessa kunnan tulos on pyrittävä saamaan tasapainoon (positiiviseksi tai nollatulokseen), joka tulee vaatimaan näillä näkymin veronkorotuksia ja merkittäviä sopeutustoimia kunnan talouteen. Investoinnit on pyrittävä pitämään minimissä koko taloussuunnitelmakaudella kunnan lainamäärän pienentämiseksi ja poistojen tasaamiseksi.

Raami ei pidä sisällään veroprosenttien korotuksia, mutta entisestään kiristyneestä taloustilanteesta johtuen veronkorotukset voivat olla välttämättömiä talouden tasapainottamiseksi taloussuunnitelmakaudella ja todennäköisesti jo vuodelle 2027.

TULOSLASKELMA JA TOIMIELINKOHTAINEN RAAMI

Tuloslaskelma	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Raami 2027	
Toimintatuotot	7 594 828	7 722 824	7 081 048	*-8,3 %*
Toimintakulut	-27 160 196	-28 496 895	-29 635 221	*4,0 %*
Toimintakate	-19 565 367	-20 774 071	-22 554 173	*8,6 %*
Verotulot	17 829 580	19 195 000	19 235 000	*0,2 %*
Valtionosuudet	4 614 490	4 467 121	3 881 495	*-13,1 %*
Rahoitustuotot ja -kulut	-946 677	-873 100	-873 400	*0,0 %*
Vuosikate	1 932 025	2 014 950	-311 078	*-115,4 %*
Poistot	-2 442 584	-2 520 850	-2 220 850	*-11,9 %*
Satunnaiset erät	-2 438			
Tilikauden tulos	-512 997	-505 900	-2 531 928	*400,5 %*

	Tilinpäätös 2025	Talousarvio 2026	Raami 2027	
TOIMINTATUOTOT	8 541	0	15 000	
TOIMINTAKULUT	-25 407	-2 176	-17 200	*690,4 %*
10 Keskusvaalilautakunta	-16 865	-2 176	-2 200	*1,1 %*
TOIMINTATUOTOT	0	0	0	
TOIMINTAKULUT	-22 618	-19 067	-21 350	*12,0 %*
13 Tarkastuslautakunta	-22 618	-19 067	-21 350	*12,0 %*
TOIMINTATUOTOT	456 120	939 544	704 600	*-25,0 %*
TOIMINTAKULUT	-3 167 035	-3 206 997	-3 629 912	*13,2 %*
15 Kunnanhallitus	-2 710 915	-2 267 453	-2 925 312	*29,0 %*
TOIMINTATUOTOT	1 540 359	1 392 600	1 343 448	*-3,5 %*
TOIMINTAKULUT	-17 990 325	-19 154 082	-20 236 110	*5,6 %*
50 Sivistyslautakunta	-16 449 966	-17 761 482	-18 892 662	*6,4 %*
TOIMINTATUOTOT	5 589 808	5 390 680	5 018 000	*-6,9 %*
TOIMINTAKULUT	-5 954 811	-6 114 573	-5 730 649	*-6,3 %*
70 Tekninen lautakunta	-365 003	-723 893	-712 649	*-1,6 %*

6. Talousarvion sitovuustaso

KÄYTTÖTALOUSOSA

Käyttötalousosa on valtuustoon nähden **bruttositova** toimielintasolla valtuustoon nähden.

Toimielimet ja niiden alaiset tulosalueet (*kursiivilla*) ovat:

KESKUSVAALILAUTAKUNTA
Vaalit

TARKASTUSLAUTAKUNTA
Tilintarkastus

KUNNANHALLITUS
Yleishallinto
Elinvoima

SIVISTYSLAUTAKUNTA
Sivistystoimen hallinto
Varhaiskasvatus
Opetustoimi
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimi

TEKNINEN LAUTAKUNTA
Teknisen toimen hallinto
Tilalaitos
Infra
Rakennusvalvonta ja ympäristötoimi

TULOSLASKELMAOSA
Tuloslaskelmaosassa valtuustoon nähden sitovia eriä ovat

- Verotulot
- Valtionosuudet
- Rahoitustuotot ja -kulut (netto)

INVESTOINTIOSA
Investointien osalta sitovana eränä ovat projektikohtaiset määrärahat (netto).

RAHOITUSOSA
Rahoitusosassa valtuustoon nähden sitova erä on lainakannan muutokset

7. Muut ohjeet

Tarkempia budjetointiin ja talousarvioehdotuksen laadintaan liittyviä ohjeistuksia löytyy kunnan intrasta kohdasta ”Taloushallinto”. Intrasta löytyvät myös budjetointiohjelman käytön tarkemmat ohjeet.

Lisätietoja antavat tarvittaessa:
pääkirjanpitäjä Sanni Hynnä, puh. 044 435 6606
hallintojohtaja Jere Markkanen, puh. 040 190 6869

Liite 1. Talousarvion käyttötalousosan tekstipohja

Kunnanhallitus

Toimielin **Kunnanhallitus**

Toimiala **Hallinnon toimiala**

Tilivelvolliset kunnanjohtaja Carita Maisila
hallintojohtaja Jere Markkanen
elinvoimajohtaja Hanna Nieminen

Toiminta-ajatus X

Toiminta suunnitelmakaudella 2027–2029

X

Toimintaan kohdistuvat keskeiset riskit taloussuunnitelmakaudella

X

Sitovat taloudelliset tavoitteet

Taulukko

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Hyvinvoivien ihmisten Mynämäki		
Tavoitteet 2027	**Mittarit ja indikaattorit**	**Toteuma 31.12.2027**
Tähän kirjoitetaan tavoitteet		
Elinvoimaisten yritysten Mynämäki		
Tavoitteet 2027	**Mittarit ja indikaattorit**	**Toteuma 31.12.2027**
Tähän kirjoitetaan tavoitteet		
Lumoavan luonnon ja vastuullisten edelläkävijöiden Mynämäki		
Tavoitteet 2027	**Mittarit ja indikaattorit**	**Toteuma 31.12.2027**
Tähän kirjoitetaan tavoitteet		

Suoritteet, mittarit ja tunnusluvut

Taulukko

Henkilöstö

Taulukko

Liite 2. Investointien hankesuunnitelma

INVESTOINTIEN HANKESUUNNITELMA TALOUSARVIOTA JA -SUUNNITELMAA VARTEN
(Hankkeen toteuttamista varten tehdään varsinainen hankesuunnitelma)

MITÄ TEHDÄÄN	Hankkeen nimi * kehittämis-, suunnittelu-, tutkimus-, * tuotekehitys-, koulutushanke tai kartoitus-, * selvitys- ja kokeiluhanke
MIKSI TEHDÄÄN	Hankkeen tausta ja tarve * tilannearvio ja ongelmat
MITEN TEHDÄÄN	Hankkeen tavoitteet * mihin pyritään, asetetaan tavoitteet joihin voidaan tehdä lisäyksiä projektin edetessä
KUKA TEKEE	Toteuttajat ja yhteistyötahot * määritellään tehtävien suorittajat ja mahdolliset asiantuntijat ja yhteistyötahot * tehtäväluettelo
MILLOIN TEKEE	Hankkeen aikataulu * tehtäväluettelo
MITÄ MAKSAA	Kustannusarvio * palkat, ostopalvelut, asiantuntijoiden palkkiot, matkakulut, kone- ja laitehankinnat, pienimuotoiset investoinnit, mahdollinen alv % muut kustannukset
KUKA MAKSAA	Rahoitussuunnitelma * kunta, valtio, muu mahdollinen taho

HANKESUUNNITELMA TALOUSARVIOTA JA -SUUNNITELMAA VARTEN

HANKKEEN NIMI

HANKKEEN TAUSTA JA TARVE

HANKKEEN TAVOITTEET

HANKKEEN TOTEUTTAJA(T)

HANKKEEN AIKATAULU/
ARVIOITU ALOITUSAIKA
KESTO, KK

KUSTANNUSARVIO:

KÄYTTÖKUSTANNUKSET:

YHTEYSHENKILÖ:

Nimi .....
Puhelin .....
Sähköposti .....

Hankelomakkeet palautetaan teknisen toimistosihteereille sekä pääkirjanpitäjälle pe 21.8.2026 mennessä.